

## POSTANOWIENIE

Dnia 10 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Dobrowolski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Maria Szczepaniec

SSN Krzysztof Wiak

w sprawie ze skargi V. s.r.o. z siedzibą w Pradze  
na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki  
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn.  
I AGa 6/23,  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw  
Publicznych w dniu 10 lipca 2024 r.,

**oddala skargę.**

Maria Szczepaniec      Marek Dobrowolski      Krzysztof Wiak

## UZASADNIENIE

Dnia 8 kwietnia 2024 r. (data prezentaty Sądu Apelacyjnego w Krakowie) pełnomocnik V. s.r.o. z siedzibą w Pradze (dalej: „skarżąca”), za pośrednictwem Sądu Apelacyjnego w Krakowie, wniosła do Sądu Najwyższego skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki w sprawie I AGa 6/23 toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie. Pismem z 27 maja 2024 r. (data prezentaty Sądu Najwyższego) Sąd Apelacyjny w Krakowie przedstawił powyższą skargę Sądowi Najwyższemu. W przedmiotowej skardze skarżąca wniosła o:

1. stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie o sygn. I AGa 6/23;

2. przeprowadzenie dowodu z akt przedmiotowej sprawy na wykazanie faktu zaistnienia przesłanek uzasadniających stwierdzenie, że w przedmiotowym postępowaniu nastąpiła przewlekłość postępowania;
3. wydanie Sądowi rozpoznającemu sprawę zalecenia wyznaczenia terminu rozprawy apelacyjnej w terminie 3 (trzech) miesięcy od dnia rozpoznania skargi;
4. przyznanie od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Krakowie na rzecz skarżącej kwoty 20.000 zł;
5. zasądzenie od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Krakowie na rzecz skarżącej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu skargi skarżąca wskazała, że przedmiotowa sprawa została zainicjowana na skutek apelacji pozwanego pismem z 26 grudnia 2022 r. Pismem z 17 marca 2023 r. Sąd Apelacyjny w Krakowie poinformował o wyznaczeniu sędziego do rozpoznania sprawy oraz o wypowiedzeniu stosunku pełnomocnictwa pozwanemu. Następnie pismem z 21 lipca 2023 r. Sąd Apelacyjny w Krakowie doręczył pełnomocnikowi skarżącej odpis apelacji. Odpowiedź skarżącej na apelację została wniesiona 7 sierpnia 2023 r., a następnie odpis odpowiedzi na nią doręczono pozwanemu. Jak wynika z informacji uzyskanej przez skarżącą od momentu doręczenia odpisu odpowiedzi na apelację pozwanemu, w sprawie nie zostały podjęte żadne dalsze czynności, w szczególności nie został wyznaczony termin rozprawy apelacyjnej. W ocenie skarżącej powyższe okoliczności stanowią podstawę do stwierdzenia, że w przedmiotowym postępowaniu doszło do naruszenia jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. W ocenie skarżącej okoliczność, że w sprawie apelacyjnej objętej niniejszą skargą, łączny czas trwania postępowania od momentu jego wszczęcia do momentu złożenia skargi, przekroczył już 15 miesięcy, bezsprzecznie uzasadnia stanowisko, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie nastąpiła przewlekłość postępowania.

Pismem z 21 maja 2024 r. zgłoszono udział Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie (dalej: „Prezes”) oraz wniesiono o oddalenie skargi, a w przypadku jej uznania o przyjęcie mniejszej kwoty odszkodowania.

Uzasadniając swoje stanowisko Prezes potwierdził sekwencję zdarzeń przedstawioną przez skarżącą i wskazał na dalsze czynności w sprawie. Ponadto stwierdził, że sprawa I AGa 6/23 aktualnie oczekuje na wyznaczenie rozprawy zgodnie kolejnością wpływu. Z referatu sędziego, będącego sprawozdawcą w sprawie objętej skargą, wyznaczane są sprawy, które wpłynęły 5-6 miesięcy wcześniej (jeszcze w 2022 r.), bądź sprawy o charakterze pilnym, w tym z udziałem syndyków masy upadłości. W ocenie Prezesa przyczyną, dla której sprawa nie została jeszcze rozpoznana, jest sytuacja kadrowa I Wydziału Cywilnego Sądu Apelacyjnego w Krakowie oraz ilość spraw oczekujących na rozpoznanie. Obciążenie sędziów jest bardzo duże, referaty przekraczają 400 spraw, natomiast poziom zaległości (czyli liczba spraw nierozpoznanych) w Wydziale zwiększa się z każdym rokiem, przy czym w ostatnim czasie intensywniej z uwagi na znaczny napływ tzw. spraw frankowych. Przewodniczący Wydziału, ani Prezes Sądu, nie ma wpływu na rozmiar obciążeń wynikający z losowania, ani na sposób kształtowania składów orzekających, tymczasem okoliczności te mają wpływ na konstrukcję grafiku terminów rozpraw i posiedzeń niejawnych. Rozpoznawanie spraw zgodnie z zasadą kolejności wpływu oznacza, że terminy rozpraw (lub posiedzeń niejawnych, na których rozpoznaje się apelacje) wyznaczane są w pierwszej kolejności dla spraw o „najstarszych” sygnaturach lub dla spraw pilnych. Walor spraw „pilnych” mają jednak tylko sprawy tak zdefiniowane w Regulaminie urzędowania sądów powszechnych, do których sprawa skarżącej nie należała. Wobec powyższego Prezes Sądu, ani kierownictwo I Wydziału Cywilnego, nie ma wpływu na uzupełnienie obsady kadrowej ani nie dysponuje instrumentami, pozwalającymi przyspieszyć bieg spraw. Brak wyznaczenia terminu do rozpoznania sprawy lub wyznaczenie go po upływie znacznego okresu od przedstawienia akt Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie nie wynika z opieszałości w rozpoznawaniu tej i innych spraw wskutek zaniedbań Prezesa Sądu, Przewodniczącego Wydziału, czy sędziego referenta, lecz jest rezultatem niezapewnienia władzy sądowniczej

odpowiednich warunków kadrowych, biurowych i proceduralnych, aby możliwe było szybkie i rzetelne rozpoznanie takiej liczby spraw, jakie wpływają do Sądu Apelacyjnego w Krakowie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość”) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

W świetle art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość ocenie w szczególności podlega terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie. Dokonując tej oceny należy: uwzględnić łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej złożoności sprawy, znaczenie rozstrzygnięcia dla skarżącego, zachowanie się stron, w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

W ustawie o skardze na przewlekłość postępowania nie sprecyzowano, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W judykaturze przyjmuje się, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można mówić z reguły w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z: 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; 14 lipca 2016 r.,

III SPP 55/16; 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; 19 października 2017 r., III SPP 42/17; 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18; 3 grudnia 2019 r., I NSP 160/19; 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Ten utrwalony standard orzecniczy wyznacza swoiste domniemanie co do zaistnienia przewlekłości postępowania lub braku tejże. Sąd Najwyższy zwracał wszelako uwagę, że nieuprawniona jest teza, że przekroczenie okresu 12 miesięcy trwania postępowania oznacza automatycznie wystąpienie stanu przewlekłości, bez względu na okoliczności danej sprawy, a oceniając czy w danej sprawie mamy do czynienia z przewlekłością postępowania, należy brać pod uwagę kryteria określone w art. 2 tej ustawy, m.in. terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania nie ocenia się w sposób mechaniczny, lecz w każdej sprawie indywidualnie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Podobnie przesłanki stwierdzenia przewlekłości postępowania określa Europejski Trybunał Praw Człowieka, który ocenia, czy przewlekłość postępowania jest nieuzasadniona, w świetle szczególnych warunków sprawy i przy uwzględnieniu takich kryteriów, jak skomplikowanie (stopień złożoności) sprawy, zachowanie stron i organów prowadzących sprawę oraz znaczenia materii objętej skargą (wyroki ETPC: z 21 września 2000 r., skarga nr 33082/96, w sprawie Wojnowicz przeciwko Polsce; z 4 kwietnia 2000 r., skarga nr 38670/97, w sprawie Dewicka przeciwko Polsce; z 26 października 2000 r., skarga nr 25693/94, w sprawie Sobczyk przeciwko Polsce; z 26 lipca 2001 r., skarga nr 29691/96, w sprawie Jedamski przeciwko Polsce; z 14 stycznia 2003 r., skarga nr 39505/98, w sprawie W.M. przeciwko Polsce; zob. też M.A. Nowicki, Europejski Trybunał Praw Człowieka – orzecznictwo, Tom I – Prawo do rzetelnego procesu sądowego, Kraków 2001, s. 46 i n. oraz powołane tam orzecznictwo tego Trybunału, a także

postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Utrwalone orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka uznaje przy tym, że sprawa jest prowadzona przewlekłe, jeżeli trwa dłużej niż trzy lata w jednej instancji (zob. np. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 10 lipca 1984 r. w sprawie *Guincho* przeciwko Portugalii, nr 8990/80), a w dwóch instancjach powyżej pięciu lat (zob. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 7 lutego 2006 r. sprawie *Donnadieu* przeciwko Francji, nr 19249/02). Opóźnienie zaistniałe w trakcie jednej z faz postępowania jest dopuszczalne, pod warunkiem, że łączny czas trwania postępowania nie jest nadmiernie długi (wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 8 grudnia 1983 r. w sprawie *Pretto i inni v. Włochy*; skarga nr 7984/77, zob. też postanowienia Sądu Najwyższego: z 4 stycznia 2023 r., I NSP 294/22; z 10 maja 2023 r., I NSP 35/23).

Dokonując oceny, czy doszło do przewlekłości postępowania, a tym samym czy naruszone zostało prawo strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, sąd – stosownie do treści art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość – obok upływu czasu, uwzględnia indywidualne okoliczności sprawy związane z postępowaniem, ale także okoliczności związane z organizacją wymiaru sprawiedliwości. W realiach niniejszej sprawy należy wskazać, że w dniu 5 stycznia 2023 r. Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie zostały przedstawione akta niniejszej sprawy a w dniu 11 stycznia 2023 r. do jej rozpoznania został wylosowany sędzia sprawozdawca. W dniu 2 marca 2023 r. starszy asystent sędziego wydał zarządzenia w przedmiocie uzupełnienia braków formalnych apelacji, w tym w szczególności braków formalnych wniosku pozwanego o zwolnienie od kosztów sądowych w zakresie opłaty od apelacji. Zarządzenie zostało wykonane 17 marca 2023 r. W dniu 11 kwietnia 2023 r. wpłynęło pismo pozwanego w przedmiocie uzupełnienia braków formalnych wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych wraz z wnioskiem o wydłużenie terminu do uzupełnienia braków o kolejne 14 dni. Następnie w dniu 20 kwietnia 2023 r. sędzia referent wydał zarządzenie o wydłużeniu terminu do uzupełnienia braków formalnych wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych do dnia 8 maja 2023 r. Postanowieniem z 25 maja 2023 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie oddalił wniosek pozwanego o zwolnienie od kosztów sądowych w zakresie opłaty od apelacji. Opłatę od apelacji pozwany uiścił dopiero 6 lipca 2023 r. W dniu 11 lipca 2023 r. starszy asystent sędziego wydał zarządzenie o doręczeniu odpisu apelacji pełnomocnikowi strony powodowej, które zostało wykonane 21 lipca 2023 r.

W świetle powyższego, od dnia wniesienia apelacji do Sądu Apelacyjnego w Krakowie (5 stycznia 2023 r.) do dnia wniesienia skargi na przewlekłość (8 kwietnia 2024 r.), upłynęło 15 miesięcy, niemniej jednak nie można tracić z pola widzenia, że całkowity czas trwania postępowania w sprawie obydwu instancji wyniósł prawie pięć lat. Należy także podkreślić, że niniejsza sprawa nie należała do pilnych, a równy dostęp prawa do sądu wiąże się z rozpoznawaniem w pierwszej kolejności spraw złożonych najwcześniej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 lipca 2019 r. I NSP 48/19; postanowienie Sądu Najwyższego z 8 czerwca 2021 r. I NSP 43/21). Zdaniem Sądu Najwyższego, w przedmiotowej sprawie, chociaż doszło do przekroczenia przyjmowanego w orzecznictwie rocznego terminu bezczynności lub opieszałości, to nie można przypisać Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie nieuzasadnionej zwłoki lub bezczynności prowadzącej do stwierdzenia przewlekłości postępowania. Subiektywne przekonanie skarżących, nieuwzględniające okoliczności obiektywnych, nie może prowadzić do przypisania Sądowi bezczynności i w konsekwencji naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, zwłaszcza, że od ostatniej czynności podjętej w niniejszym postępowaniu (tj. 7 sierpnia 2023 r.) do dnia złożenia skargi na przewlekłość upłynęło 8 miesięcy, a ogólny czas postępowania w obydwu instancjach do dnia wniesienia skargi wyniósł blisko pięć lat. Zatem łączny czas trwania postępowania w obu instancjach, a w szczególności przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie – w świetle standardu wyznaczonego przez orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka – nie jawi się jako nadmiernie wydłużony. Wobec powyższego brak jest podstaw do uwzględnienia skargi (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 6 września 2023 r. I NSP 140/23; z 24 stycznia 2024 r. I NSP 255/23).

Ponadto od wpływu odpowiedzi skarżącej na apelację pozwanego do złożenia skargi na przewlekłość postępowania upłynęło 8 miesięcy. Dlatego też upływ czasu poprzedzający rozpoznanie sprawy trudno uznać za beczynność Sądu Apelacyjnego w Krakowie naruszającą prawo skarżącej do uzyskania rozstrzygnięcia bez nieuzasadnionej zwłoki. Podkreślenia wymaga, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że przewlekłość postępowania może nastąpić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15). Nie ulega wątpliwości, że w niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny w Krakowie podejmował stosowne czynności, które zmierzały do rozpoznania sprawy (przytoczone powyżej zarządzenia i postanowienie). Należyte przeprocesowanie tego szeregu czynności oraz postępowań wpadkowych wymagało istotnego nakładu czasowego oraz organizacyjnego. Żadnego z powyższych działań Sądu Apelacyjnego w Krakowie, w szczególności przy trudnej sytuacji kadrowej, nie można uznać za przejaw wadliwej czynności, której rezultatem jest zwłoka w rozpoznaniu sprawy.

Z tych względów, na mocy art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, skarga podlega oddaleniu.

Maria Szczepaniec      Marek Dobrowolski      Krzysztof Wiak

[SOP]

[ał]